

Біологічні особливості і способи вирощування столових коренеплодів

Столові буряки.

Морква.

Петрушка.

Пастернак.

Селера.

Редиска.

Редька.

Буряк столовий є цінним харчовим продуктом, що містить велику кількість цукрів: сахароза (6-12%), фруктозу та глюкозу, полісахариди (пектинові речовини та клітковину), органічні кислоти (щавлева, яблучна, лимонна), а за вмістом йоду входить до числа овочів , найбільш забезпечених цим елементом.

Буряк належить до холодостійких рослин, однак він більш вимогливий до тепла в порівнянні з морквою. Висівають насіння при температурі ґрунту + 6-8 ° С.

Для вирощування столових буряків самими є глибокі, розпушені, родючі з нейтральною реакцією ґрунтового розчину ґрунту. Найкращими вважають родючі чорноземні, сірі, темно-сірі опідзолені легкого механічного складу ґрунту. Високі врожаї можна одержати й на окультурених низинних торфовищах.

Буряк вимагає відкритих, добре освітлених сонцем ділянок. У тіні він виростає маленьким, з поганими смаковими якостями, так як вся енергія рослини йде на формування бадилля, що розстеляється і витягується в пошуках сонячного світла.

Буряк любить нейтральний ґрунт . Якщо ж кислотність висока, ріст корнеплодів сильно сповільнюється, а потім і зовсім зупиняється. Навіть на слабокислих ґрунтах буряк виростає дрібний, частіше хворіє. Тому вапнування ділянки під буряк необхідне. У ґрунт під осіннє перекопування вносять 0,5-1 кг/м² вапняних матеріалів (вапно, мелений вапняк. доломітове борошно). Точне дозування залежить від показника кислотності рН. Ідеальним є внесення в ґрунт деревної золи. На лужних буряк часто страждає від гнилі сердечка.

Солоні ґрунти для буряка не проблема - він сіль любить. Більш того, якщо 2 рази за сезон (на початку формування коренеплодів і під час активного нарощування ними маси) полити рослини солоною водою (1 склянка на 10 л води) коренеплоди будуть солодшими.

Навесні землю під грядки перекопують не дуже глибоко, достатньо розрихлити верхній шар і можна приступати до посіву. Восени при перекопуванні в ґрунт додають полуперепревший гній або пташиний послід (3-4 кг/м²).

Хороші попередники для буряка; капуста, цибуля, огірки, томати. Після вирощування ріпи, моркви, пастернаку, селери буряк не садять, так як у них загальні хвороби, збудники яких можуть залишатися в ґрунті, а також шкідники, багато з яких зимують теж там і на рослинних рештках.

Насіння буряка може зберігати схожість протягом 5 років. Їх перевірка проводиться шляхом пробного пророщування. Це роблять не тільки в тому разі, якщо насіння довго зберігалися, але і коли потрібно вибрати сорт, який дасть більше дружні та сильні сходи. Щоб проростити насіння буряка, зазвичай беруть блюдце, застеляють його м'якою вологою тканиною, на яку зверху укладають близько 50 насінин.

Блюдце ставлять у тепле місце і витримують насіння при температурі 20-22 ° С в протягом 5-10 днів. Потрібно стежити за тим, щоб тканина не пересохла, інакше ріст насіння може призупинитися. Після цього підсумовують кількість пророслих і непророслих насінин , визначаючи відсоток схожості (наприклад, якщо з 10 насінин проросло, наприклад, 6 - схожість 60%).

Нормальний відсоток схожості насіння буряка повинен становити близько 80%.

Щоб посіяне в ґрунт насіння проростало швидше, застосовують кілька традиційних прийомів: замочування, пророщування і яровизацію. Замочування насіння проводять у теплій воді протягом 2 днів. Воду за цей час слід кілька разів змінити. Пророщують насіння точно так само, як і при визначенні схожості.

Сортові групи буряків мають такі ознаки: **Цукрові буряки**, як правило, мають 80% рожевих проростків, з інтенсивнішим забарвленням під сім'ядолями. Решта проростків зеленувато-білі. Підземна частина їх не забарвлена.

Кормові білі мають тільки білі або зеленувато-білі проростки.

Напівцукрові рожеві утворюють проростки з рівномірним інтенсивним забарвленням, яке не поширюється на підземну частину.

Кормові жовті або оранжеві сорти мають проростки тільки з жовтими стеблами, біля основи яких забарвлення стає інтенсивнішим. Підземна частина забарвлена слабо. У **кормових червоних сортів** проростки карміново-червоні, забарвлення стебел біля основи інтенсивніше. Підземна частина ясно-червона.

Столові сорти утворюють проростки, в яких підземна і надземна частини стебел і корінець забарвлені в інтенсивно-червоний або малиновий колір.

Але найбільш ефективний спосіб прискорення проростання насіння, а також підвищення врожайності буряків - яровізація. Нічого складного в такій підготовці немає. Спочатку насіння замочують: засинають на дно банки або в емальованого посуду шаром в 3-4 см і заливають водою (на 100 г насіння - 100 г води). Прикривають легкою вологою тканиною. Через 32 години насіння обережно перемішують, а потім доливають воду (Так як насіння її вбирає). Ємність з насінням буряка потрібно витримати близько 3 діб при температурі близько 20 ° С, після чого його переносять у прохолодне приміщення (наприклад, в холодильник). Починають яровізацію насіння буряка приблизно за 10 днів до посіву.

Веgetаційний період у залежності від сорту 60-120 днів. Кожна насінина більшості сортів дає початок декільком проросткам, тому культура вимагає своєчасного проріджування.

Оптимальна температура ґрунту для висівання буряків 10-12 ° С. Вже пророщене насіння може витримати до -4 ° С. Якщо у зв'язку зі зворотними заморозками температура ґрунту опуститься нижче цього значення, паростки можуть загинути. Тому з посівом буряків зазвичай не поспішають або тримають наготові укритий матеріал, який захистить сходи від холоду. При негативних температурах насіння буряка не втрачають своїх властивостей, що дає можливість сіяти цю культуру під зиму. Тільки в цьому випадку насіння повинно бути сухим, щоб воно не проросло до морозів.

Навесні висівати пророщене насіння буряків потрібно тільки у вологий ґрунт - після дощу або поливу (в сухому ґрунті паростки нагору не проб'ються). Недосвідчені агрономи дуже часто допускають одну з найпоширеніших помилок - закопують насіння дуже глибоко. У результаті проростання насіння, а потім зростання і дозрівання коренеплодів сильно уповільнюється. І справа не тільки в тому, що паросткам складно пробитися крізь товстий шар ґрунту, - при занадто глибокому посіві вони не отримують достатньої кількості кисню, який необхідний їм для нормального розвитку. Але й сіяти близько до поверхні ґрунту також неприпустимо: в цьому випадку насіння швидко висихає.

Оптимальна глибина загортання насіння буряка на ділянках з важкими ґрунтами - 2 см, на легких-3-4 см.

Буряк дуже зручно сіяти поперек грядок, оскільки поперечні борозенки значно спрощують догляд за рослинами. Щоб зробити такі борозенки, використовують дерев'яні кілочки з натягнутою між ними мотузкою (або шпагатом). Дно борозенок трохи ущільнюють і розкладають у них насіння. Борозенки засипають сумішшю землі й перегною, що надійно захищає грядки від пересихання і є хорошою підгодівлею. Перегній можна замульчувати і міжряддя (шаром в 2-3 см).

Буряк дуже вимогливий до умов зростання, тому грядки зі сходами необхідно регулярно і своєчасно обробляти (це стимулюватиме ріст рослин). Перш за все потрібно періодично рихлити ґрунт, розбиваючи кірку, яка перекриває доступ кисню до коренів рослин.

У перший час (5-6 тижнів) буряк росте повільно. У цей період його значно випереджають бур'яни, які можуть навіть заглушити сходи. Найбільшу шкоду бур'яни і ґрунтова кірка приносять рослинам у стадії сходів і утворення другої пари листя (коли буряк призупиняє свій ріст). Тому необхідно ретельно прополювати грядки, рихлити ґрунт, поливати рослини.

Прополка буряків слід проводити відразу ж після появи сходів. Рослин залишають трохи більше, ніж це необхідно, щоб уникнути ризиків (якщо деякі сходять з яких-небудь причин загинуть, це не вплине на загальну врожайність). Рекомендована відстань між окремими рослинами - близько 2-3 см. Приблизно через 1 місяць проводять повторне проріджування, але відстань між рослинами вже має бути більшою - 6-7 см. Третє, остаточне проріджування, проводять у першій половині серпня. Цього разу відстань між рослинами залишають 10-12 см - цього цілком достатньо, щоб коренеплоди не заважали один одному звичним шляхом нарощувати масу. В принципі з прополювання може і не знадобитися, якщо молодий буряк влітку висмикують на їжу.

Проріджують коренеплоди після дощів або поливу - так рослини набагато легше висмикнути з землі і за ними не потягнуться сусідні. При проріджуванні в першу чергу потрібно видаляти самі слабкі рослини, які запізнюються в розвитку. Видалені при проріджуванні рослини можна використовувати як розсаду для підсадки в розріджених місцях чи на окремій грядці.

Поливають буряк, як і інші городні рослини, з потреби, в залежності від погодних умов. Грунт на грядках при цьому повинен бути трохи вологим, але ні в якому разі не мокрим.

Підживлення рослин роблять двічі. Перший раз - коли вони утворюють другу пару листя . У цей період рослинам потрібен азот для зростання. Тому розведений пташиний послід (1:15) або коров'як (1:10) будуть доречими. Якщо органічних добрив ний немає, можна внести комплексне мінеральне добриво. Другий раз буряк підгодовують, коли листя рослин у рядах змикаються (у цей час буряк активно формує коренеплоди). Добрива при цьому можна використовувати ті ж, але додати деревну золу. Рідку підгодівлю зручно заливати в борозенки, «нарізані» на відстані 6-7 см від рослин (на 1 м досить 1-1,5 л рідини). Після цього борозенки потрібно присипати землею. Корисне дворазове обприскування буряків розчином борної кислоти (1 ч. ложка на 10 л води). Проводити його можна разом з кореневими підгодівлями.

За умов правильного догляду, в кінці липня буряк вже дає досить великі коренеплоди, які можна вибірково збирати. Під час збирання буряка уважно стежать за появою стрілок. Якщо буряк тільки викинув їх, коренеплоди ще можна використовувати в їжу. але. після того як стрілка за grubіє, вони теж стануть твердими.

Остаточне збирання врожаю буряка проводять восени до настання заморозків, інакше буряк може підмерзнути і стати непридатним для тривалого зберігання.

Зазвичай збирання буряка проводять в кінці вересня - початку жовтня, але багато залежить від погодних умов. Бадилля відразу ж зрізають, залишаючи пеньки близько 1-2 см, і укладають коренеплоди на просушування під навіс, а краще - в сухе прохолодне приміщення.

Буряк найкраще зберігається в сухих (з хорошою вентиляцією) підвалах і погребях при температурі близько 0-2 ° С. Якщо температура буде вище 3 ° С, коренеплоди швидко зів'януть, а якщо занадто низька, буряк підмерзне і почне гнити. Зручно зберігати буряк в ящиках, пересипавши коренеплоди сухим піском, торфом або тирсою. Перед закладанням на зберігання їх бажано обсипати крейдою або золою, що в деякій мірі знизить ризик загнивання.

На даний час всі сорти буряку столового, які є в Реєстрі можна розділити на три групи:

- традиційні сорти, які районовані близько 60 років назад і на даний час вирощуються (наприклад, Бордо 237);
- вітчизняні сорти, які недавно створені (наприклад, Багрянний, Дій та ін.);
- зарубіжні сорти та гібриди, які поширені на сьогодні (наприклад, Бікорес, Боро F1, Пабло F1 та ін.)

*Якість
пересадки
пасози!*

АгроВест

**Буряк столовий
Бордо 237**

БУРЯК СТОЛОВИЙ
БАГРЯНИЙ

середньостиглий сорт

БУРЯК СТОЛОВИЙ
ДІЙ

ранньостиглий сорт

Пабло F1

Боро F1

БУРЯК ЛИСТОВИЙ
МАНГОЛЬД
ранньостиглий сорт

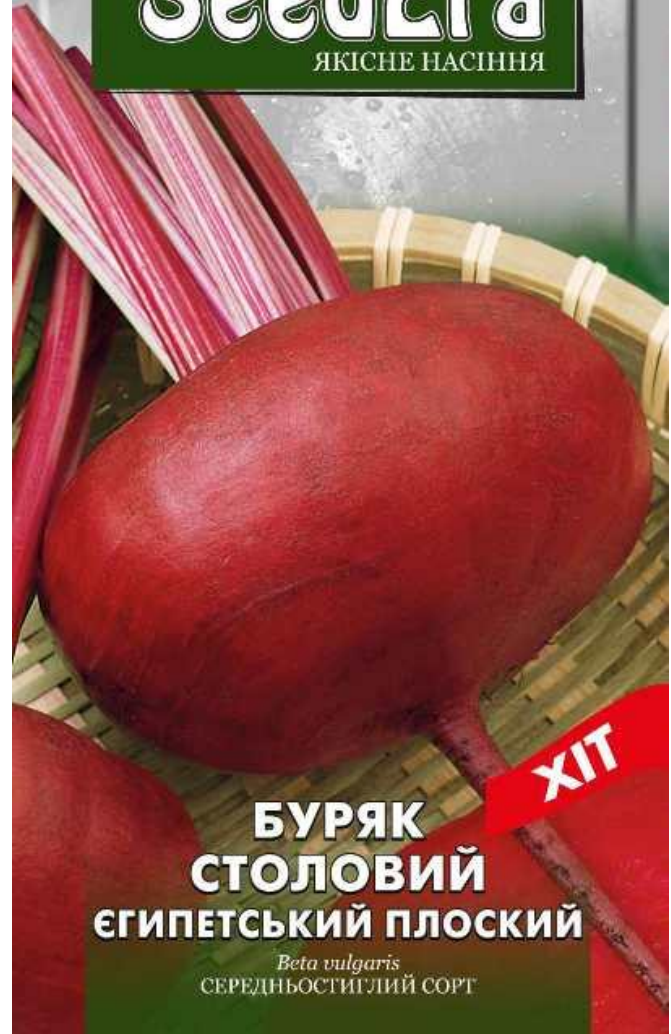

БЕЗ
ГМО

Буряк листовий Мангольд

SeedEra
ЯКІЩЕ НАСІННЯ

ХІТ

БУРЯК
СТОЛОВИЙ
ЄГИПЕТСЬКИЙ ПЛОСКИЙ

Beta vulgaris
СЕРЕДНЬОСТИГЛИЙ СОРТ

SeedErā

ЯКІСНЕ НАСІННЯ

**БУРЯК
СТОЛОВИЙ
ЦИЛІНДРА**

Beta vulgaris
СЕРЕДНЬОСТИГЛИЙ СОРТ

ХІТ

Морква - культура вкрай невибаглива, не вимагає до себе особливого догляду, але врожаї при цьому дає стабільні.

Форма плодів моркви має вигляд веретеноподібний, циліндричний та кулястий. По термінах дозрівання сорти діляться на:

- ранньостиглі - формування завершується через 65-69 днів після посадки,
- середньостиглі - через - 67-110 дні,
- середньопізні - через 89-114 дні та
- пізньостиглі - через сто двадцять-сто сорок днів.

Наростання коренеплоду починається після закінчення росту листя, тобто в останню чверть періоду вегетації. Швидше росте при довгому дні. До умов водяного режиму вимоглива на початку розвитку, у наступному погано переносить надлишок вологи в ґрунті. У перший рік життя утворює розетку листя і коренеплід, на другий - насіння. Запилення перехресне, в основному комахами.

Це однорічна трав'яниста рослина віддає перевагу відкритим сонячним місцям, легким супіскам і суглинкам, родючим городнім ґрунтам. Не витримує кислий і ґрунт, куди вносили свіжий гній: коренеплоди стають не тільки непривабливими, але і гіркуватими на смак. Гній вносять на грядку за сезон до посадки. Для посіву навесні перекопують на штик лопати. За тиждень до посіву вносять комплексне добриво.

Сіють моркву зазвичай у кінці квітня, або на початку травня. Так само в листопаді або грудні (в мерзлу землю сухими насіннями). Грядки до посіву готують заздалегідь. У важкий ґрунт додають грубозернистий пісок та торф, по 0,5 відра на 1 квадратний метр. Мінеральні добрива за призначенням. У бідний піщаний ґрунт вносять по 2 відра дернової землі, торфу, 0,5 відра перегною або компосту. На сильно зволожені ділянки моркву садять на високі та вузькі гряди. Посів проводять в паз глибиною 1,5-2 сантиметри, на піщаних і супіщаних і легкосуглинистих ґрунтах до 3 сантиметри, а торф'яні попередньо поливають і посипають золою. Між борозенками достатньо залишити 10 сантиметрів.

Насіння у моркви дрібні, тому зручніше заздалегідь розклеїти їх на паперову стрічку, тоді залишиться просто її розкачати насінням вниз і присипати шаром ґрунту. Потім ґрунт злегка ущільнюють, обережно обприскують водою і мульчують торфом. Не зайве накрити грядки плівкою - це прискорить сходи і запобігає появі щільної кірки на поверхні ґрунту.

Чекати сходу моркви доводиться доволі довго (за температури вісім градусів з'являються через двадцять-тридцять діб). Густо насаджені коренеплоди заважатимуть один одному, тому проривання моркви обов'язкове. Найкраще робити це у два заходи: коли з'являться перші та другі листочки, залишаючи між рослинами 3-4 сантиметри, і через двадцять п'ять-тридцять діб, збільшивши відстань аж до пяти-шести сантиметрів.

Поливати моркву треба помірно і регулярно. При нестачі вологи утворюються грубі, дерев'янисті коренеплоди. У сонячну і теплу погоду молоді рослини слід поливати 1-2 рази на неділю, з розрахунку три-чотири літри води на 1 квадратний метр, а потім один раз у неділю (10-20 літрів на 1 квадратний метр. Підгодовують два-три рази на літо, бажано мінеральними добривами.

Не поспішайте збирати врожай, у вересні морква ще активно зростає. Потрібно дочекатися сухого та світлого дня, у середині або кінці вересня, коли спека спаде до 5-7 градусів. У викопаних плодів потрібно обрізати бадилля (на відстані одного сантиметра від основи) та добре їх просушити.

Через 2-3 дні після просушування моркву укладають шарами в дерев'яні ящики, пересипаючи піском. Якщо площа підвалу (льохи) дозволяє, можна обійтися і без тари, уклавши моркву на підлогу, також пересипаючи кожен шар піском. Причому потрібно розташувати коренеплоди так, щоб вони не торкалися одне одного.

Хороший результат дає «глазурування» моркви глиною. Щоб приготувати «глазур», глину слід розвести водою до консистенції густої сметани. Після опускання в бовтанку коренеплоди слід викласти на ґрати, щоб зайва рідина висохла. Морква в такій захисній оболонці практично не втрачає вологу, залишається в погребі чи підвалі свіжою до самої весни. Але звичайно, для цього в сховищі повинно бути прохолодно і сухо, інакше глиняна «глазур» відволожиться і коренеплоди почнуть гнити. За сприятливих умов у сховищі можна зберегти моркву і в поліетиленових мішках, зробивши в них отвори для вентиляції, а зверху засипавши тирсою шаром 15-20 см.

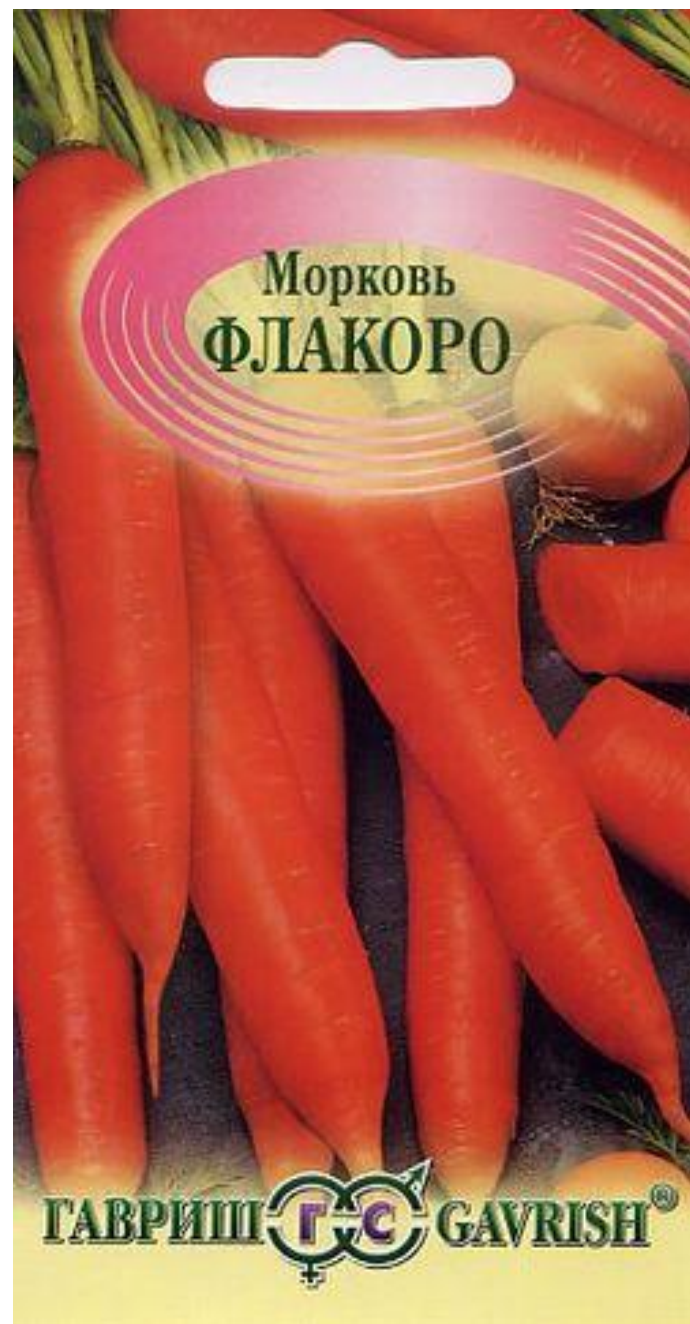
Ранні сорти: Нантська, Миникор, Престо, F1 Нантик Резистафлай
Середні: Вітамінна-6, Лосіноостровська 13, F1 Олімпієць
Пізні сорти: Королева осені, Флакоро

F1 Олімпієць

Петрушка - цінна зелена пряна культура. Вона прикрашає стіл у будь-який час року, причому високими смаковими достоїнствами володіють у неї як листя, так і коріння.

У петрушки є два різновиди - коренева і листовка. З сортів кореневої петрушки найбільш поширені Цукрова, Урожайна; з листових - Звичайна листовка (з гладким листям) і Астра (з кучерявим листям).

Петрушка більш холодостійка культура, ніж морква, і при хорошому укритті (опале листя, тирса, торф) вона може перезимувати на грядці і давати рано навесні зелень.

Рано навесні, у квітні, починають готувати грядку. При перекопуванні на 1 м². додають 0,5 відра гнойового перегною. Якщо ґрунт глинистий, то вносять ще по дві літрові банки піску й тирси на 1 м². З добрив вносять по 1 столовій ложці сульфату калію, подвійного суперфосфату, сечовини і 0,5 літрову банку золи. Перекопують ґрунт на грядці, вирівнюють і поливають розчином марганцевокислого калію (1,5 г на 10 л води), витрачаючи 3 л на 1 м².

Насіння петрушки проростає дуже повільно. Для прискорення проростання їх потрібно замочити у вологій тканині, марлі і проростити при кімнатній температурі. На 6-й день, коли у 5-6% насіння з'явиться паросток, їх поміщають в холодильник (температура мінус - плюс 1-2 ° С) на 10-12 днів. При такій підготовці насіння сходи з'являються на 5-7-й день. Висівають пророслі насіння на грядку в борозенки, тільки у вологий ґрунт. Відстань між борозенками 45 см, між рослинами - 2-3 см.

Сіють петрушку дво- і чотиристрічковим способом з відстанню між стрічками 45–50 см, а між рядками – 15–20 см, висіваючи 4–5 кг/га насіння. Після сходів рослини двічі проривають. Протягом літа зелень петрушки можна зрізувати кілька разів.

Петрушку потрібно висівати на родючих ґрунтах, суглинних або супіщаних, рихлих. Протягом вегетації листові сорти слід підживлювати азотними добривами, а для вирощування коренеплодів - калієм і фосфором. Для отримання зелені можна петрушку висівати в кілька строків: рано навесні (друга половина квітня), влітку в першій декаді червня і восени під зиму (жовтень - листопад). За вегетацію петрушку 3-5 разів поливають залежно від погоди, знищують бур'яни і розпушують ґрунт у міжряддях після дощів і поливів.

Для отримання свого насіння петрушки потрібно зберегти коренеплоди, а навесні, числа 25 квітня, висадити 2-3 коренеплоду на грядку. При посадці потрібно намагатися, щоб верхня частина коренеплоду (по плічка) перебувала на рівні ґрунту. Висаджують коренеплоди один від одного на відстані 40 см, цвітіння рослин триває 35-46 днів. У міру дозрівання насіння швидко обсипаються, тому їх потрібно вчасно прибрати. Зберігають насіння в мішечку в приміщенні при температурі 18-20 ° С. При цьому способі зберігання схожість насіння підвищується.

В якості попередників їй не підходять родичі селерові (зонтичні): *морква, кріп, кінза, кмин*. Їх посів по "петрушці" теж можливий тільки через 4 роки.

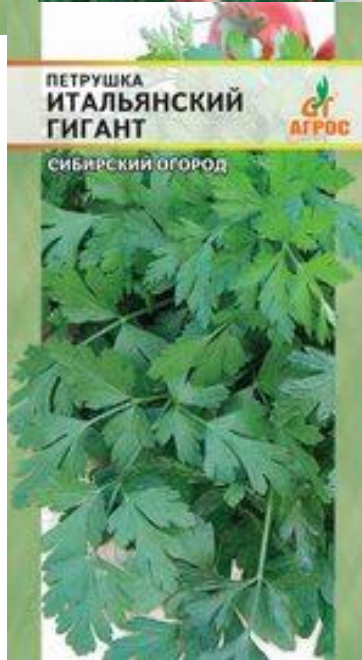
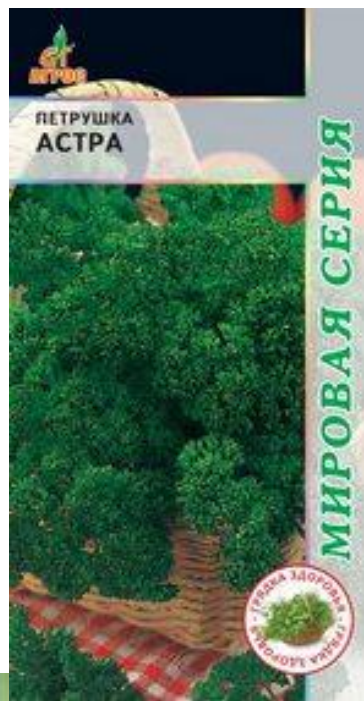
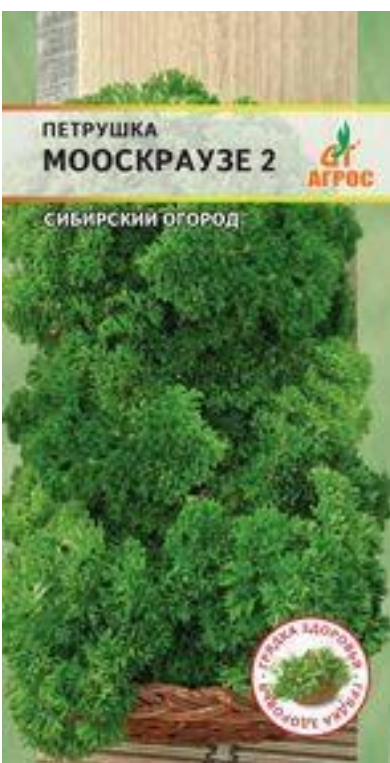
Щоб краще наливалися коренеплоди петрушки, видаляють по 4 нижніх листочки на кожній рослині.

Збирають петрушку пізно восени, пізніше за іншу го родину. Коренеплоди викопують лопатами або корене-копачами. Викопані коренеплоди очищають від землі і листя, сортують на великі й середні, непошкоджені, на дрібні та механічно пошкоджені.

Останні треба відразу використовувати для технічної переробки і споживання в їжу, для вигонки зелені під склом. Зберігають петрушку так само, як і моркву. Взимку вирощують зелень петрушки під склом, висаджуючи густо дрібні корінці.

Пастернак посівний (*Pastinaca sativa* L.) - дворічна овочева рослина з м'ясистим, солодкуватим, веретеновидним жовто-коричневим коренеплодом (корінням). батьківщиною пастернаку вважають Європу і Середню Азію. На другий рік цвіте і утворює насіння.

Агротехніка пастернаку багато в чому схожа з агротехнікою селери і петрушки. Для вирощування пастернаку придатні родючі суглинкові ґрунти або окультурені торфовища, глинисті і кислі ґрунти не придатні. Кращі попередники - рання капуста, огірок, цибуля, томат. Насіння пастернаку висівають рано навесні на добре освітлені грядки, закладають на глибину 1,5-2 см, залишаючи міжряддя в 20-30 см. Насіння проростає через 3-4 тижні. Прискорити проростання можна, якщо попередньо замочити насіння у воді. З'явилися сходи проріджують, залишаючи між рослинами 10-15 см.

Кращі попередники для нього *картопля, капуста, огірки, цибуля.*

Насіння висівають в кінці квітня початку травня. Вони сходять повільно на 20-й день. Тому варто замочити їх у воді на два-три дні, міняючи її два рази на добу. Глибина посіву 23 см, відстань між рядами 45-50 см. В стадії п'яти листочків рослини проріджують, залишаючи між ними 10 см. запізнюватися з проріджуванням не треба це різко знижує врожай.

Догляд за пастернаком. Перші два місяці пастернак росте повільно, у цей час доводиться частіше прополювати грядки і рихлити ґрунт. Коли з'являться перші справжні листи, прорвати в рядках, залишаючи рослини через 10-15 см. Поливають рослини рідко, але рясно. У жаркі сонячні дні рослина пастернаку виділяє пекучі ефірні масла, які викликають сильні опіки на оголених частинах тіла. Тому доглядати за пастернаком слід в похмурі дні, а також рано вранці або пізно ввечері.

Збирання пастернаку проводять до настання технічної стиглості, до стійких заморозків. коренеплоди відкопують лопатою або вилами і висмикують, намагаючись не пошкодити коренеплід, потім обрізають бадилля на рівні головки. У холодильнику коренеплоди можуть знаходитися до чотирьох тижнів, залишаючись цілком свіжими. Зберігати ж їх до наступного врожаю найкраще в погребі засипавши піском при низькій температурі.

Можна частину коренеплодів не викопувати, вони добре перезимують в ґрунті, лише засипати їх зверху листям і снігом. У цьому випадку навесні ви отримаєте надранні коренеплоди - їх можна викопувати вже до кінця березня, як тільки почне танути ґрунт.

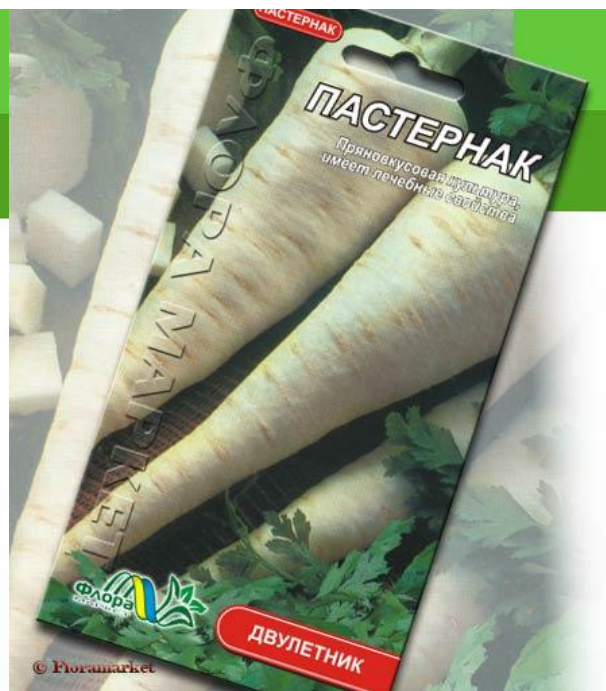
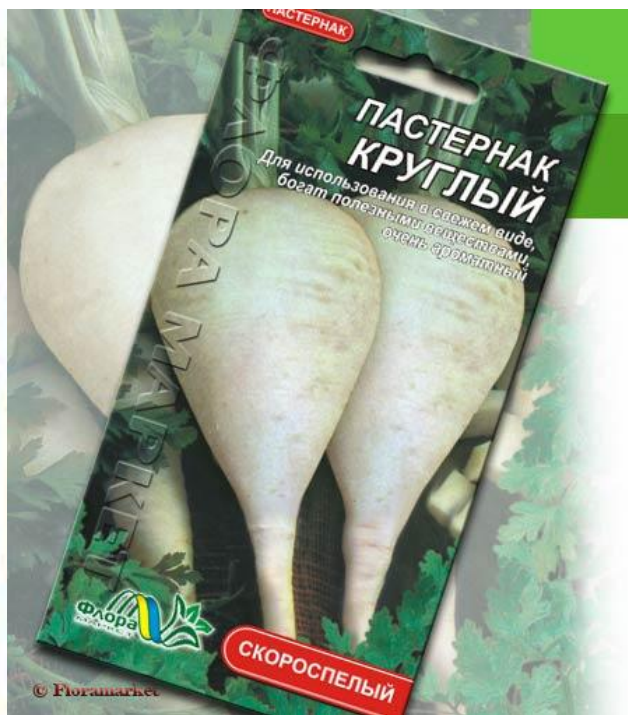
Найбільш поширені такі сорти:

Ранній круглий. Коренеплід завдовжки до 12 і діаметром до 10 см, скоростиглий, вегетаційний період 100-110 днів. Придатний для ґрунтів з невеликим орним шаром.

Кращий з усіх - середньоранній, вегетаційний період 110-115 днів, довжина коренеплоду 15-20 см.

Студент. Пізньостиглий, вегетаційний період 140-150 днів, коренеплід довжиною 25-35 см.

Гернсейській - пізньостиглий, високоврожайний.

Урожайність насіння становить 0,4-0,8 т/га. Середня маса 1000 насінин 3-4 г. Схожість зберігає 2-3 роки.

Селера – одна з найцінніших коренеплідних культур. Батьківщина селери – Середземномор'я, у Давньому Єгипті, Греції та Римі вона вирощувалася як декоративна й лікарська рослина.

Усі різновиди селери мають довгий вегетаційний період: 170-180 днів у черешкової, 150-180 у кореневої, 80-100 днів у листкової. Тому найкраще вирощувати її розсадою для одержання ран нього врожаю. Селера росте на різних ґрунтах, але для одержання високих урожаїв краще вирощувати її на багатих перегнійних ґрунтах, на торф'яних або наносних із глибоким орним шаром. Не росте на кислих ґрунтах. Для нормального росту й розвитку селері потрібні азот, фосфор, калій, кальцій, бор й особливо магній. При цьому важливо застосовувати добрива комплексно, тому що при однобічному переживлюванні якими-небудь добривами рослини хворіють, а коренеплоди псуються при зберіганні.

Селера досить холодостійка рослина, витримує без ушкоджень температуру до $-4...-6$ °С. Але тривалий вплив температури нижче 10 °С у початковий період росту призводить до того, що рослини в перший рік життя зацвітають. Особливо вимогливі до температурного режиму ранні черешкові сорти.

Селеру найкраще висівати в добре вгноєну землю після капусти чи картоплі. Спочатку готують розсаду. Кореневу селеру висівають на розсаду в лютому, черешкову — з лютого по травень. Висівають у ящики або горщики з поживною сумішшю з 1 частини дернової землі й 1 частини перегною з невеликою кількістю піску. Перед посівом насіння яровизують: замочують у теплій воді на 3 доби, потім підсушують до сипкості. На 1 м² витрачають 1— 1,5 г насіння, закопуючи його на глибину 0,2 см. До появи сходів температура вирощування селери має бути +20...+25 °С. Потім її поступово знижують до +14. ..+16 °С. Після появи 1-2 справжніх листочків, слід перевірити густоту розсади й у разі потреби прорідити, щоб рослини були міцними та не витягалися. Потім сіянці пікірують на відстані 4-5 см одну рослину від іншої так, щоб 1/2 частина стебла була занурена в ґрунт. Через 2 тижні після пікірування проводять підживлювання розчином мінеральних добрив (1 чайна ложка нітрофоски на 1 л води) із розрахунку 2 столові ложки на 1 саджанець. До моменту висаджування у відкритий ґрунт вік розсади має становити 8-10 тижнів. Перед висаджуванням розсаду загартовують при температурі не вище 15 °С, залишаючи на ніч на свіжому повітрі.

У відкритий ґрунт розсаду кореневої селери висаджують на ту ж глибину, на якій вона росла, щоб на коренеплодах не утворилися додаткові корінці. Відстань між рослинами в ряду – 20-25 см, між рядами – 35 см, таким чином, площа живлення кореневої селери повинна становити 40х40 см або 50х50 см.

У вегетаційний період ґрунт регулярно розпушують, поливають і через 2 тижні після висаджування проводять перше підживлювання мінеральними добривами. Використовують такий розчин: на 10 л води – 1 столова ложка подвійного суперфосфату, 1 столова ложка сульфату калію та 1 столова ложка сечовини. Норма підживлювання – 5 л розчину на 1 м². Наступні підживлювання повторюють за 2 тижні, отже, на вегетаційний період має припасти 2-3 підживлення.

Черешкову селеру підживлюють розчином аміачної селітри й калійної солі з розрахунку по 500 г кожного добрива на одну сотку. Під час росту рослин у черешкової селери видаляють бічні пагони.

Для використання восени й узимку селеру збирають до сильних заморозків, у районах із теплим кліматом – у листопаді, в умовах холоднішої осені – на початку жовтня. Підморожені коренеплоди селери втрачають здатність довго зберігатись. Викопають кореневу селеру в суху погоду, обрізають черешки до 1 см, обрізають коріння та зберігають при температурі 1-2 °С, пересипаним піском. Черешкову селеру можна зберігати 1,5-2 місяці, якщо викопати її з коренем і прикопати в сховище в шар землі або піску. Листкову та черешкову селеру можна також зберігати в поліетиленових пакетах. Для цього в неї обрізають корінь і підтримують температуру 0...+1 °С. У таких умовах рослини зберігаються 3-4 місяці.

Можна використовувати кореневу селеру для одержання взимку свіжої зелені. Міцні, здорові, неушкоджені коренеплоди висаджують у ящики на підвіконні впритул один до одного рядами, відстань між якими 10 см. Через 25-30 днів селера дає повноцінне зелене листя, його зрізують і повторюють вигонку. Другий раз зелень збирають разом із коренеплодами.

Для одержання насіння коренеплоди навесні перед посівом витримують на світлі й пророщують. У середині квітня – на початку травня їх висаджують у відкритий ґрунт із розрахунку 1 рослина на ділянку 60x30 см. Подальший догляд за насінною селерою такий самий, як і за харчовою.

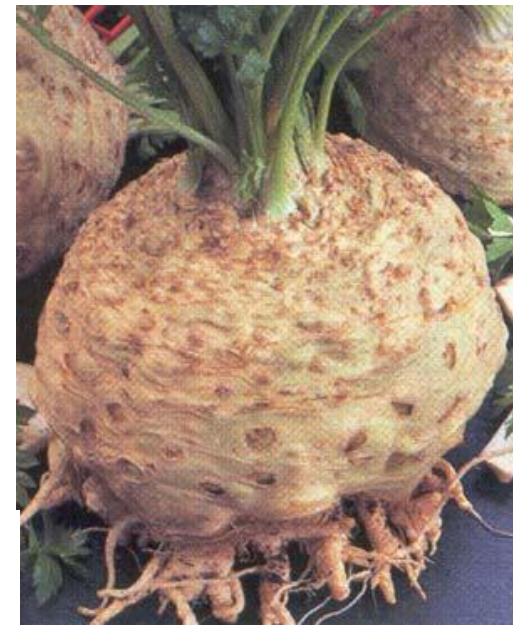
При виборі сорту селери треба враховувати, що він буває трьох різновидів: коренеплідний, черешковий і листовий. В залежності від бажаного результату – коренеплодів, листя або черешків – треба вибирати і сорт.

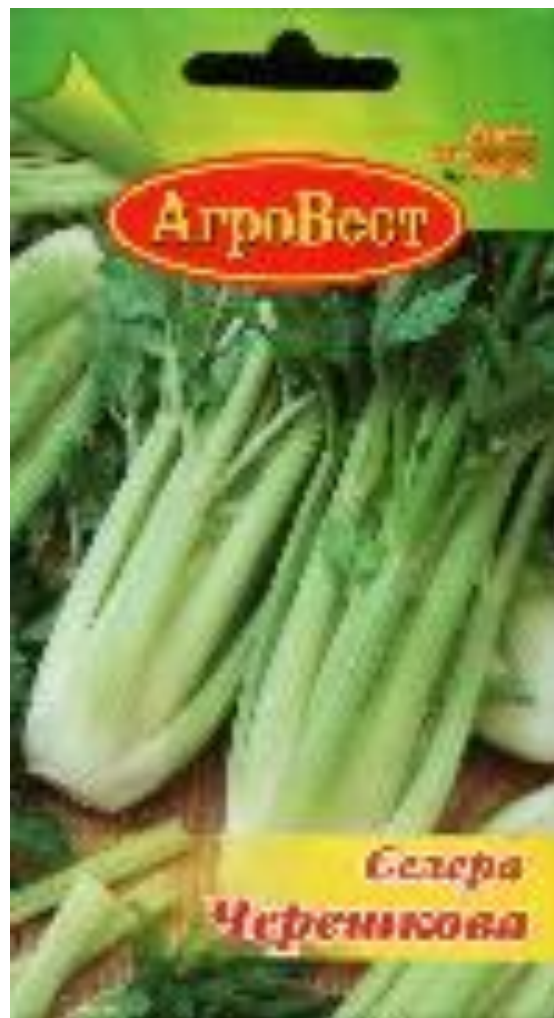
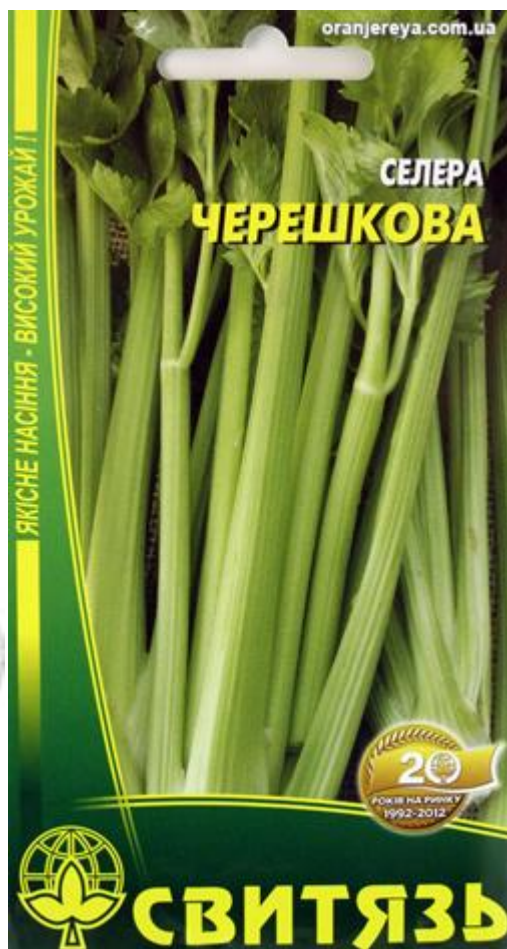
**Селера
Монарх**

Іванко

Яблучна

Ароматна листова

листова Танго

Тал Утан

Редька поширена по всьому світу. Цю культуру обробляли ще в Давньому Єгипті, Вавілоні, Стародавній Греції і Римі.

Світлолюбна і холодостійка рослина. Погано росте на піщаних ґрунтах.

Вологолюбна, чутлива до посухи; при високій температурі і нестачі вологи стає жорсткою, волокнистою і гіркою; полив повинен бути рівномірним.

В умовах Північно-Заходу редька добре росте і може давати врожаї до 30-40 кг з 10 м². Вона холодостійка. Насіння починає проростати при температурі 1-2 ° С. Сходи витримують заморозки мінус 3-4 ° С.

Редьку необхідно розміщувати на родючих некислих середньосуглинистих або супіщаних ґрунтах з глибоким орним шаром. Важкі холодні ґрунти непридатні.

Редька вологолюбна, тому на піщаних ґрунтах вона може дати хороший урожай тільки при поливах. Попередниками редьки можуть бути всі овочеві культури, крім хрестоцвітих. Найкращі попередники- огірки, помідори, горох.

Обробку ґрунту восени починають з лушення - дрібної перекопки на глибину 5-6 см. Лушення ґрунту створює найкращі умови для проростання й появи сходів бур'янів, які потім знищують зяблевою оранкою або перекопуванням. При сильній засміченості ґрунту й при ранній прибирання попередника можливо дворазове лушення. Через два тижні після лушення проводять зяблеву оранку або перекопування ґрунту на всю глибину орного шару. У випадку пізньої збирання попередника зяблеву оранку проводять без попереднього лушення.

До весняної передпосівної обробки ґрунту приступають, як тільки ґрунт перестане маститися і почне розпадатися на дрібні грудочки. Проводять весняне боронування зябу, яким розпушують верхній шар ґрунту, зменшують втрати вологи і вирівнюють поверхню. Надалі, якщо ґрунт сильно ущільнений, його треба перекопати на 3 / 4 глибини осінньої обробки і пробороновати.

Одною з основних умов одержання високих врожаїв редьки є створення правильного режиму харчування рослин. На добре удобрених під попередню культуру ділянках під редьку вносять лише мінеральні добрива: аміачної селітри 250-300 г, суперфосфату 300-400 г та калійної солі 250-300 г на 10 м². Мінеральні добрива підвищують урожай і покращують якість коренеплодів. На малородючих ґрунтах на кожні 10 м² необхідно внести 30-35 кг компосту під зяблеву оранку або весняне перекопування. Свіжі органічні добрива вносити під редьку не рекомендується, так як вони викликають дуплястість і загнивання серцевини коренеплоду. Для посіву треба брати здорові чистосортні насіння.

Важливе значення у підготовці насіння до посіву має поділ їх за крупністю і вазі. Великі насіння мають великий абсолютна вага, більш високу лабораторну та польову схожість, дають дружні, сильні, вирівняні сходи, здатні забезпечити високий врожай. Калібрування насіння можна провести на решетах з отворами 2-2,5 мм і.

Підвищує врожай редьки намочування насіння у розчинах метиленової сині (0,3 г на 1 л води) або марганцевокислого калію (0,2 г на 1 л води). Тривалість намочування 16-24 години - до початку наклеивання. Термін посіву повинен бути пов'язаний зі скоростиглістю сорти. Сорти, призначені для літнього споживання, треба висівати в кінці квітня-початку травня, для зимового споживання - 10-20 червня, після збирання салату, кропу, шпинату. Висівають редьку на гребенях в один ряд з відстанями між рядами 60 см або на грядках у 3 рядки з відстанню між рядками 34 см. Норма висіву каліброваних насіння - 3-4 г (одна чайна ложка) на 10 м².

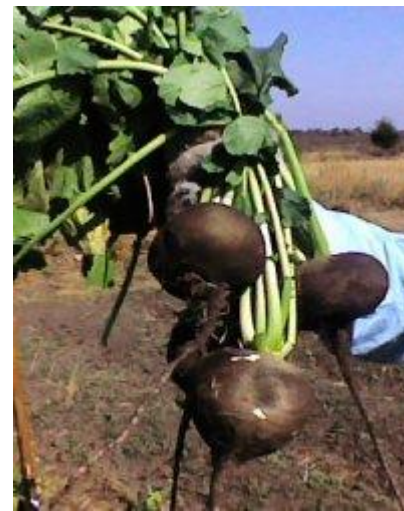
У період догляду за рослинами необхідно проводити розпушування ґрунту в міжряддях і борознах, проріджування, підгодівлі, полив і боротьбу з шкідниками. Рихлити ґрунт у міжряддях треба на глибину 4-6 см. При більш глибокому розпушуванні пошкоджується коренева система редьки, а насіння бур'янів виносяться з глибоких шарів ґрунту у верхні. Тут, потрапляючи в сприятливі умови, вони проростає, засмічуючи посів.

Загущення посівів є однією з причин, що викликають збільшення цвітухи і погіршення якості коренеплодів. Тому **сходи редьки** своєчасно проріджують. Перше проріджування проводять у фазі двох справжніх листочків, а друге - у фазі чотирьох справжніх листочків. При першому проріджуванні між рослинами в ряду залишають відстань 8-10 см, при другому - 15-20 см (для сорту Одеська - 10-12 см). Редька добре відгукується на підгодівлю. За період вегетації її підгодовують 2 рази. Добрива вносять у розчиненому або сухому вигляді з наступного розрахунку: аміачної селітри 10 г, суперфосфату 10-15 г, калійної солі 10 г на 10 м².

Для підгодівлі можуть бути використані органічні добрива: пташиний послід, розведений водою у співвідношенні 1:10, або гнойова рідота, розбавлена водою у співвідношенні 1: 4. Витрата розчину становить 20-30 л на 10 м².

У суху погоду недолік вологи в ґрунті погіршує якість коренеплодів редьки і збільшує число стрілкування рослин. У цьому випадку редьку треба полити, витрачаючи 20-30 л води на 1 м² площі.

Прибирати редьку можна в різні терміни, в залежності від її сорту та призначення. Для літнього споживання її прибирають вибірково в кілька прийомів, для зимового-в один прийом до настання заморозків, так як підморожені коренеплоди погано зберігаються. При обрізанні, сортування та транспортування редьки з нею необхідно поводитися дбайливо, так як кожне пошкодження може викликати її захворювання під час зберігання.

Зберігати редьку можна в підпіллі, підвалах, льохах і інших приміщеннях при температурі від 0 до 1 ° тепла і вологості 85-90%. Приміщення має бути достатньо сухим, непромерзаючим і добре провітрюваним. Коренеплоди редьки укладають в штабель на підлозі, на стелажах або полицях, але найкраще їх зберігати в ящиках. На зберігання відбирають тільки здорову, не пошкоджену редьку. Бадилля обрізають на рівні головки коренеплоду.

Ранньостиглі сорти редьки мають слабо-гострий смак, швидко досягають (за 40-65 діб), пізньостиглі – гострий смак (досягають за 80-110 діб), добре зберігаються.

В Україні вирощують сорти редьки: ранньостиглі – Одеська 5, Сударушка, пізньостиглі – Сквирська біла, Сквирська чорна, Грайворонська, Лебідка, Трояндова.

Редька чорна Дуенья

Одеська-5

Дайкон Гулівер

біла Тефі

Клик слона

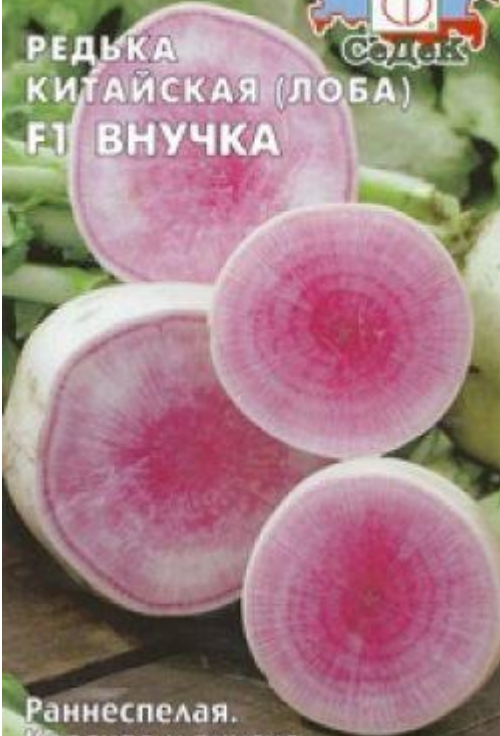
професіюне насіння

Редька красная «Астор»
Редька червона «Астор»
Rose radish winter

РЕДЬКА
КИТАЙСКАЯ (ЛОБА)
F1 ВНУЧКА

Раннеспелая.
Красива и вкусна.

Редиска - одна з самих ранньостиглих культур.

Запилюється перехресно (комахами), рослина світло-і вологолюбна, холодостійка і скороспілим. Насіння редиски проростає при 3 - 4 ° С, оптимальна температура для росту і розвитку коренеплодів 15 - 18 ° С. Період вегетації до дозрівання коренеплодів залежно від скоростиглості сорту 25 - 40 днів. Окремі ранньостиглі сорти дають товарну продукцію через 20-25 днів після появи сходів.

Для вирощування редиски підходять пухкі супіщані з достатнім запасом органічних речовин ґрунти. Для редиски неприйнятні кислі ґрунти. Для вирощування редиски на кислих ґрунтах, восени необхідно провести вапнування - вносять вапно з розрахунку 400 - 500 грам на квадратний метр. Якщо ґрунт недостатньо родючий або не удобрений, то внесенням до нього добрив, можна зайнятися і по весні. Найкраще використовувати органічні добрива у поєднанні з мінеральними. Оптимальною є така суміш добрив внесених під редиску: компост, перегній, 10 - 15 грам селітри, 10 грамів суперфосфату та калійного добрива. Також слід внести і кілограм золи. Якщо у вас ділянка з родючим ґрунтом, то вносять лише мінеральні добрива.

Редиска не сприймає постійного вирощування на одному місці. Городник повинен пам'ятати про чергування овочевих культур на своєму городі і редиску потрібно вирощувати на тому ж місці не менш ніж через три - чотири роки. Неприпустимі також такі попередники як редька, капуста і ріпа.

Редис, дуже простий і скоростиглий овоч, вирощувати який можна від початку і до кінця вегетаційного періоду овочевих культур. Починаючи з ранньовесняного періоду і до осені. Навесні редиску можна вирощувати в теплицях, парниках, а навесні і в осінній період у відкритому ґрунті. Перший висів редиски проводять, як тільки можна вийти на город, наступні посіви проводять - через 7-8 днів після попередніх, але не пізніше 1-5 травня. При цьому треба враховувати особливості регіону. При пізніх строках сівби редиски формування коренеплодів відбувається в умовах довгого дня і підвищених температур, що обов'язково призведе до стрілкування коренеплоду. При цьому істотно знижується врожай і якість редиски. Для осіннього використання редиску сіють з липня до початку серпня.

Насіння редиски на грядках висівають розкидним, узкорядним (відстань між грядками 7-10 см) або широкосмуговим способом. Норма висіву редиски - до 5 грам на квадратний метр, глибина загортання насіння 1-3 см. Чим сухіший ґрунт тим глибше сіють редис. Влітку сіють редис на глибину до 3-4 см. Посіви редиски необхідно проводити ущільнення ґрунту каткуванням.

Догляд за посівом починають з руйнування ґрунтової кірки, особливо на важких ґрунтах. Після появи одиничних сходів, посіви обробляють проти хрестоцвітих бліх. При запізненні з цими роботами на протязі 1-2 днів посіви можуть загинути. Найбільше шкодить блоха редису в теплі сонячні дні.

На початку утворення першого справжнього листка рослини дрібно коренеплідних сортів проривають на відстані 2-3 см, великоплідних - 4-5 (за розкидного способу посіву). На вузькорядного посівах рослини залишають через 2-3 і 2-4 см відповідно. Подальше догляд за рослинами полягає в систематичній прополці бур'янів.

Збирають редиску в 2-3 строки. Коренеплоди повинні досягти товарних розмірів - 1,5 см в діаметрі. Зібрані рослини зв'язують у пучки. Слід уникати зберігання редиски в теплих приміщеннях приміщеннях, оскільки коренеплоди втрачають багато води і погіршується товарна якість. Не рекомендується надмірно розтягувати строки збирання редиски, бо коренеплоди швидко переростають, трухлявлюють і стрілюють.

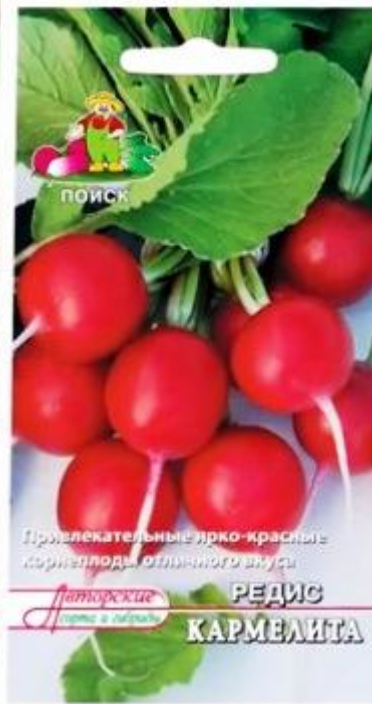
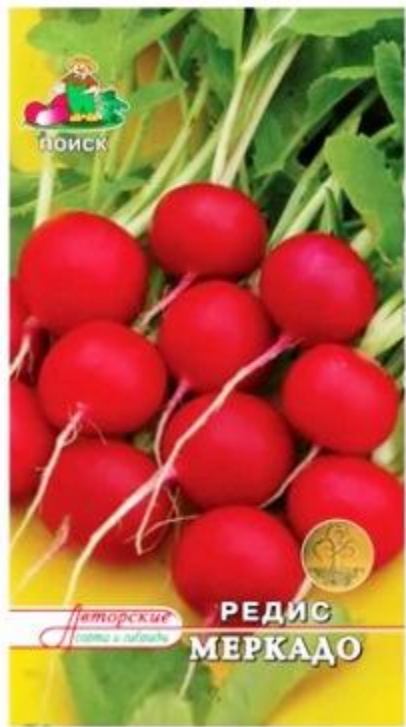

Універсальне використання редиски для ущільнення овочів
Редис має скоростиглі сорти, які можна використовувати для ущільнення інших культур (картоплі, цибулі сіянця, моркви та ін) і як культуру - маяк. Для цього її насіння висівають (2-3% від основної культури) одночасно з морквою, петрушкою, цибулею. Сходи редиски з'являються на 10-15 днів раніше за інших овочевих культур, що дозволяє швидше проводити розпушування міжрядь, проводити прополку і руйнувати ґрунтову кірку. Збір врожаю редиски при ущільненні культур потрібно проводити вчасно, щоб уникнути затінення рослин основної культури. Після збору врожаю редиски як ущільнювача ґрунт у міжряддях основної культури розпушують.

Від літніх посівів редиску можна зберігати до лютого і довше. Для цього коренеплоди збирають у другій половині вересня, а в південних районах - і пізніше. У суху погоду обрізують листки і корінці редиски. Після їх миють і підсушують до стану легкої зволоженості (без крапель води). Потім коренеплоди упаковують в пакети (бажано по 1 кг) з поліетиленової плівки товщиною близько 30 - 60 мікрон і запаюють (зав'язують). Зберігають коренеплоди редиски у холодильниках при температурі 2 - 3 ° С і відносній вологості близько 90%. За таких умов редис може зберігатися протягом 190 днів.

Кавунна редиска

Чемпіон

Злата

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!